

ANDI DAȘCHIEVICI

Petru Dașchievici și Pr. Leopold Nestmann

*Apropierea dintre ortodocși și catolici
în închisorile comuniste*

**Daschievici P.
Marius-Andi, Iași**

*Univ. „Al.I.Cuza”, Iași,
Fac. Istorie, 1995-
1999, profil Istorie-
latină.*

*Licența: “Familia
Calmuțchi în spațiul
vechii Moldove 1644-
1912”*

*Premii și distincții
Medalia Meritul pentru
învățământ, clasa II a,
13 decembrie 2004*

*Lucrări publicate în:
Revista „Arhiva
genealogică”, Iași*

*Ziarul „Pe aici nu se
trece!”, Focșani*

*Membru al Institutului
român de Genealogie
și Heraldică „Sever
Zotta”, Iași*

ladul roșu dezlănțuit asupra intelectualilor, preoților, credincioșilor de orice rit din țara noastră (ortodocși, romano și greco-catolici), asupra oamenilor politici care au contribuit la edificarea țării i-a adus laolaltă și în experiența închisorilor; nu mai conta ce religie aveau sau ce diferențe dogmatice se interpuneau.

O astfel de legătură o reliefează acest mănunchi de mărturii culese de pe internet, din biblioteci sau din arhiva personală a autorului, despre prietenia dintre tatăl meu și părintele Leopold Nestmann.

NESTMANN, Leopold (1919-1993)

Născut în 1919, în Bucovina (Cernăuți). Din satul Barticești, comuna Botești-Neamț. Preot catolic, cu studii superioare la Roma. Profesor de teologie la Iași, București și Alba Iulia. A excelat ca predicator la Catedrala romano-catolică. A păstorit, după 1940 la Vatra Dornei, iar în 1958-1959 la Gherăiești¹. A fost arestat de două ori din orașul Iași, ca “dușman înrăit al poporului”. De fiecare dată a fost umilit în timpul anchetelor la Securitate și apoi dus la Mănăstirea Galata, transformată în închisoare (s-a remarcat prin ajutorul dat colegilor de suferință). Arestat în 1951 (corect 1949 - *n.n.*) pe perioada procesului regizat cu scopul compromiterii Vaticanului. Rearestat în 1957, în legătură cu episcopul Aron Marton. O parte din detenție la pen-

itenciarele M.A.I., Sighet și Gherla. După eliberare, în 1966, a reușit să plece din țară și a fost numit directorul spiritual al Colegiului *De Propaganda Fide* din Roma. În 1970 a plecat în Germania, la Dioceza de Limburg-Lahn și apoi la Mănăstirea Altötting (München).²

O dovadă a detenției părintelui Nestmann încă din 1949 este propria mărturie epistolară a acestui preot trimisă tatălui meu la 16 sept. 1991, anexată în facsimil:

„Comuniunea spirituală începută în '49 nu s-a pierdut în neant, ci este și astăzi vie, vie de tot și în copiii tăi.“

DAȘCHIEVICI, Petre (1927-2006)

“Student la Politehnică-Iași. Arestat în 1948. Condamnat la închisoare. A trecut prin penitenciarele Sucevița, Jilava, Pitești și Gherla.”³

Trimiterea pe care am citat-o nu este tocmai corectă și nici completă.

S-a născut la 27 mai 1927, la Iași, în familia magazionerului Constantin Dașchievici și a Adelaidei, fiind singurul copil ajuns la maturitate. Înaintea sa au mai murit încă trei, doi băieți și o fată.

Educația ortodoxă o primește în familie de la mama sa, o femeie blândă și încrezătoare în ocrotirea Maicii Domnului, al cărei nume l-a purtat, Marinel, așa cum era numit de rude, la școlile Nr. 3 de băieți cu părintele Gheorghe Tudorache și la Liceul Internat cu părintele Hodoroabă. În plus, mediul din liceu era unul naționalist și legionar; aici îl va cunoaște pe Costin Merișcă, prieten și coleg de suferință.

În 1946 se înscrie la Facultatea de Agronomie, dar pe care nu o absolvă din cauza arestării.

Motivul arestării din 18 aprilie 1949 a fost colaborarea cu echipa lui Titus Leonida din Iași în vederea suținerii unui grup de partizani din zona Timișoarei. Rolul său era să faciliteze corespondența dintre partizani și grupul condus de Leonida. Ironia soartei a făcut ca vechiul său prieten să-i devină călău la Pitești, la infirmerie.

Amândoi deținuții, părintele Leopold Nestmann și tatăl meu, Petre Dașchievici, vor cunoaște interogatoriile securiștilor din Casa cu scări de pe bulevardul Copou. Se vor întâlni pentru prima oară la mănăstirea Galata.

Închisoarea Galata-Iași

Grigore Caraza scria despre această închisoare: “În gangul închisorii, parcă înapoi au căutat să ne țină cât mai mult, până când ne-au întocmit formele de încarcerare, după care ne-au dus în niște încăperi de piatră — foste celule de pedeapsă pentru călugări. Inițial, clădirea a fost mănăstire, dar comuniștii au transformat-o în temniță, după cum au încercat să dărâme tot pe unde au trecut, atât pe Iisus, cât și zidurile Lui. Pe un coridor cu geamuri sparte, se aflau 3 sau 4 celule cu dimensiuni care nu depășeau 2,5 m lungime și 1,5 m lățime. Șase inși am fost duși într-o celulă cu plafonul curbat, care avea la intrare cam 2 m înălțime, iar în partea opusă doar 0,75 m. Pe jos, erau doar câteva paie, iar în colțul din dreapta se afla o conductă scurtă care, probabil, provenea de la o chiuvetă, dispărută de multă vreme. Ajunși acolo, toți ne-am îndreptat către țeava din colț, pentru necesități, dar care, înfundată fiind, nu a primit lichidul, așa încât urina s-a revărsat pe sub paie.”

Același autor menționează și cine erau persoanele importante din această închisoare: “directorul închisorii, Bărbieru, de profesie bărbier, din Iași, de altfel, un om cumsecade. Împreună cu acesta, a venit și un medic evreu, al cărui nume nu mi-l mai amintesc, ambii fiind însoțiți de Zgâmbău, prim-gardian la Galata”⁴

În această închisoare a stat tatăl meu fără a fi judecat, fapt întâmplat la 15 decembrie 1949, când a fost condamnat la 2 ani închisoare corecțională și 1000 lei amendă pentru “uneltire contra ordinii publice”.

Viața în închisoare

La Galata viața nu era din cele mai plăcute și fericite, dar cei condamnați de regimul comunist la detenție au găsit curajul de a se revolta contra neregulilor și totodată au avut parte de crâmpie de demnitate din partea conducerii.

În una din discuțiile avute cu tata despre detenția sa la Galata mi-a mărturisit:

„Primul popas al meu a fost la mănăstirea Galata, în 1949, golită de călugări și transformată în închisoare. Zece dintre deținuți au protestat în condițiile în care mâncarea consistentă era aruncată, șeful închisorii și bucătarul șef aruncând mâncarea la porci. Cei zece au declarat greva foamei timp de trei zile. Ca pedeapsă au fost duși în cocina porcilor. Directorul l-a convocat în careu pe bucătar și, fiind acesta în mijloc, șeful închisorii l-a întrebat:

— E adevărat că furi din mâncarea pe care o dă statul bandiților?

— Da!

— Atunci l-a bătut cu lanțul până a căzut lat.

Andi Dașchievici:

— Atitudine umană.”

Crăciun comun

Despre spiritul de credință ce domina sărbătorile de iarnă în 1949, o altă mărturie scrisă de tatăl meu surprinde atmosfera din închisoare, în introducerea la un manuscris despre unirea bisericilor creștine:

„Faptul că în paginile care urmează apar câteva propuneri și sugestii care se doresc a fi un modest dar real început al muncii de unificare a celor două Biserici, se datorește încrederii pe care am căpătat-o că această unire este o dorință latentă în sufletele acelor creștini ortodocși și catolici, care se gândesc la reîntregirea Bisericii lui Iisus. Iar această încredere se bazează pe un fapt real, trăit de mine într-o mică colectivitate de creștini ortodocși și catolici în închisoare.

Acele clipe grele pentru viața fiecărui om adunaseră la un loc preoți catolici, preoți ortodocși și studenți credincioși ai ambelor biserici. Privățiunile de tot felul ale vieții de deținut politic la închisoarea Galata din Iași în anii 1949-1950 ne-au făcut să ne simțim ca frații în aceeași suferință, să împărțim egal același duminicat dat de stăpânirea de atunci și mai ales am învățat să ne rugăm împreună la același Dumnezeu. Rugăciunile creștine „Tatăl Nostru”, „Crezul”, „Ave Maria” și altele, rostite de noi toți, atât în limba română cât și în limba latină, nu mai aparțineau numai unei singure Biserici, ci erau ale noastre, ale tuturor, fără nicio deosebire. Ele erau atunci ale Bisericii Creștine Universale. În acele momente de trăire creștină intensă, acea unire în suferință ne-a condus spontan pe toți creștinii, privați de libertatea de a ne ruga într-o biserică, spre un același altar al lui Dumnezeu. Rugăciunea Sfântului Rozariu a încetat să mai fie doar o rugăciune catolică, sărbătoarea Sfintei Parascheva sau a Sfântului Anton se bucurau de același respect atât la ortodocși cât și la catolici.

Iar Crăciunul anului 1949 a adus în sufletele noastre deopotrivă alinarea dată de lumina aceleiași Sfinte Sărbători. Împreună am cântat în taina aceleiași nopți colindele Crăciunului: „O, brad frumos!”, „Steaua sus răsare”, „Noapte sfântă” și altele. Acele minunate cântece ne-au picurat în suflete aceleași alinare a suferințelor și ne-a unit prin credință în fața Domnului.“

Detenția tatei acolo a durat din aprilie 1949 și până în februarie 1950, timp în care a luat parte la toate sărbătorile creștinilor aflați în închisoare, enumerate mai sus.

După februarie 1950 drumurile lor se despart, tata fiind dus la București, continuându-și periplul la Uranus, Jilava, Pitești și Văcărești.

Părintele Leopold Nestmann rămâne la Galata, după cum relevă următoarea mărturie a altui coleg de detenție de la Galata, Grigore Caraza, pe care l-am asociat mărturiilor persoanelor-cheie din această evocare.

Paște zăvorât

“În Săptămâna Patimilor din aprilie 1950, adieri primăvăratice au prins a pătrunde și în celula noastră, iar lumina caldă și blândă care răzbătea din înalțuri era ca un semn al pogorării Duhului peste noi, cei zăbreliți în Galata lașului.

În seara Învierii, se auzeau clopotele dinspre Cetățuie, vestindu-ne și nouă marea sărbătoare a Luminii. Cu fiecare dangăt, o înfiorare tainică îmi cuprindea trupul iar în suflet mi se strecura lin și prelung o bucurie caldă, care îmi amintea de palpări de lumânare și lacrimi fierbinți adunate într-o palmă de copil...

Era un preot catolic în celulă cu noi, care studiasse la Roma. La rugămintea noastră, chiar după asfințitul soarelui am început să asistăm la slujbă și să dăm răspuns la strană preotului care a făcut întâi Drumul Crucii, cu cele 14 popasuri ale lui Iisus, pe Golgota. Sunau toate clopotele în oraș la miezul nopții când, cu o voce care se înălța la ceruri, ne-a chemat blând și rugător:

- Veniți de luați Lumină!

Am trecut toți prin fața preotului care ne-a mângâiat fruntea și creștetul, dar Lumină nu avea de unde să ne dea, căci nici măcar o lumânare nu putea fi aprinsă în toată blestemata de închisoare. Cu ochii scăldați în lacrimi, ne-am cerut iertare unul altuia și ne-am îmbrățișat, fiecare pomenind în gând numele celor dragi, al părinților, fraților și copiilor...

Era atâta înduhovnicire acolo, încât până și gardienii au asistat la slujbă într-o liniște desăvârșită, stând cu coatele pe geam. A fost o Înviere tristă, dar cu o trăire cum nu am întâlnit de multe ori în viață... Poate doar atunci, în copilărie, când am mers cu mama la biserică... Eram mic și, văzând icoana lui Iisus cu coroană de spini pe cap, o tot întrebam:

- Cine este omul acela, mamă? De ce are spini pe cap?

Mama îmi răspundea în șoaptă și mă mângâia pe creștet, iar eu nu mai conteneam cu întrebările, înecându-mă în lacrimi:

- Cine l-a răstignit, mamă? De ce l-au bătut în cuie? De ce, mamă? De ce?

- Ssst! Ssst! Încearca mama să mă liniștească.

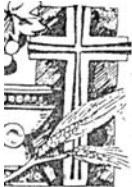
Înțelegând tăcerea din șoaptele ei, pumnii mi s-au încleștat până ce unghiile mi-au intrat în carne, durere pe care o mai simt și astăzi în mâinile-mi slăbite, prin care s-a cernut sfâșietor atâta timp...”⁵

Fiecare dintre cei doi prieteni au avut destine diferite. Tatăl meu s-a înscris la Facultatea de Matematică, pe care a terminat-o, cu întreruperi, făcând și serviciu la Grupul de Instalații 1 de pe Copou (1951-1972), apoi Facultatea de Electrotehnică, trecând la Tehnoton (1972-1983).

Prietenul de suferință de la Galata va cunoaște a doua detenție la „Talpa iadului”, așa cum era numită clădirea Internelor din București, perioadă care a lăsat urme asupra sănătății sale, agravând un diabet ereditar în familia sa.

Părintele Nestmann a plecat în 1966 în Germania, folosind Convenția de reunire a familiilor semnată de România și O.N.U., regăsind acasă pe mama,

tatăl său murind în 1964, cei patru frați ajunși la maturitate, exceptându-l pe un alt frate, decedat în 1939. A călătorit mult și apoi a ocupat catedra de filosofie și teologie la Colegiul De Propaganda Fide din Roma (1967-1970). Pleacă în pastorație în regiunea Westerwald (1971-1977 și 1979-1984), apoi lângă Stuttgart (1977-1979), la Altötting (1984-1988), profesor la Seminarul Papal de la Wigratzbad (1988-1990).

Altötting, 16.09.91

Scump și iubit prieten,

Chiar în raiu în care am trecut
senioratului în - născut în casa
absoară - în timp ce ai murit, e
redolentă bucurie. Săi fantezie mi
serii ca tibi am acceptat greș, plus
vise și de duceci, ani de decenț
și de cetera... Se acuză și mi s-a
tu. Sănt așa de fericit! Comu
vitalitate încaptea în 1991 mi s-a pierdut în n
a romos vie, via de tot, și în copiii tăi
sunt mi-apăsătoare de încă un fost partez
parolă, Nicora Tomoșci, pentru că mi dăpăd
sunt sta de 4 ani tot din Tomoșci, malic' ar
în ei (măști), la St. Ing. la Altötting.
Înt am fost la Sage, am salvat de tine, așa
câmpului, în copiii în care mi s-a plăcut, dar
am de tine. Nu am fost, vana decență le
e în mai 1998, după 15 ani de la plecarea
în Apoc (martie 1986) și după 41 ani de
copătoch noștri, când tu ai fost alpe
răm nepus de greci, pare-mi-se. Ai fost a
mă a fost Tatăl după plecarea din Sage? Li
celas / martiri? Legea marelui ai ai semnătate
drenimale și mi dădăre, emens. Care tu
locuța mui e la Sage? Spic ai s-a descă
sunt de gurpe. Nu pot să mi-nimul, nu re
și pt. ai ce mi-ai înțeles atâtea decențe. Să
viziunea probabil anul acesta sau anul vi
ar a pomit menci în stil meu pentru n
tut lăncășă, pe malurile Mării Negre, la
fortuna parat (pe ai îndrăgite și apite, sau
dar stoc-ul qu e tubazon îndrăgite, și de
nesocotite. Mi e frică tare că la Tatăl e str
eragrat.

Alt, 31.12.91

Dragă Harizel,
sărbătoare fericită,

Am primit scrisoarea
tăuă 16.12.91 și, la
91 - Scrioarea mea s
a ta ce ai fost omos.
In viziunea scrisoarea de
conferenț parimera
pășura au dat biogro
- pe care am cel-
nguldui până a mădu
tut la că mai ai de
frază tatăl... și te
viziunea ta e post mai fru
decă ai dădăre, cari
de trau un puz și per
în hani și plăcări.

„Christus ist geboren, Halleluja!“

De totuși căși deși n-au ajuns la viața ta i
Căte deși n-au avut satisfactule tale, lumia
dăbăndite în infanție, serendite în ingoșie
înviaterea spirituală și umară și e-a
Harizel în toată unor și în matricea degia
dări eterne. ale vietii și personalitate
tale...

Se, mai ală, dacă ai încetat să suferi pt
dumnezeu din furtiv pt El? Acesta suferință
au luat demonia etorne și divoie.
Păta ta n-a avut o mare asemănare cu
Hela care era (este) demnitate - dăre s-a
măscut (vizi!) într-un graț, a fost după
în Sest, a trebuit să fuge în Egipt pt tot
ani copilăriei, a pleă de trau disprețuit la

Note

¹ www.procesul.comunismului.com, Preot prof. dr. Ioan Bota, Cicerone Ionițoiu. *Martiri și mărturisitori ai bisericii din România (1948-1989). Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică. Biserica Romano-Catolică. Vol. 2. Ediția a-II-a. Ed. Patmos, Cluj-Napoca, 1998,*

² www.gheraesti.cnet.ro/preotis

³ www.procesul.comunismului.com, Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste. Arestați, torturați, înțemnițați, uciși.* Dicționar. Editura Mașina de scris, București, 2000, Vol.3: Dicționar D-E

⁴ www.procesul.comunismului.com, Grigore Caraza. *Aiud însângerat.* Editura Vreimea XXI, 2004.

⁵ Idem.